

1

3361

I.

Kastberga förr i världen.

I Kastberga fanns förr två små ställen, som kallades Krokhusen, men äro nu indragna till lilla Kastberga. Gårdarna i lilla Kastberga sammanmanslogs till Kastbergagården när en Inspektor Fernström hade plats på Ellinge till vilken ^{gården} jorden hörde. Norr om Kastberga slott står fortfarande ett par stora träd, som stod vid den ena gården. Två gårdar lågo där slottet nu ligger och en låg ungefär där stationen nu ligger. Mellan stora och lilla Kastberga lågo de s. k. Gydagårdarna. Till Gydagårdarna hörde fyra ställen.

II.

Bäckhästen.

En gumma i Stabbarp hade ofta besök av Bäckhästen. Ibland när hon hade den ena halvdörren till köket öppen, kom bäckhästen och stack in huvudet. Ibland slog hon till honom då sprang han ned i ån.

En person, som hette Ola Olsson och bodde i Skoghuset vid Asmuntorpsgården hade en gång varit på ett kales. När detta var slut voro de flera i sällskap hem och skulle då passera över Saxån. Det var tidigt

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Krokhusen

Gydagårdarna

Bäckhästen

på morgonen. De fingo, vid övergången av ån se en häst, som låg där och gnäggade, sedan ~~tog~~ ^{men plöjde} skepnad av en kalv, men han gnäggade fortfarande som en häst. Plötsligt blev en karl neddragen i vattnet, men han ~~blev~~ blev av det övriga sällskapet uppdragen igen.

Antagligen var han icke riktigt nykter, men naturligtvis trodde de andra att det var bäckhästen, som drog ned honom.

III.

När Olof Skingdell förgjorde kreaturen i Skrubbarp.

I Kastberga fanns på mitten av 1800-talet en skollärare, som allmänt kallades Skingdell för han brukade nästan alltid gå klädd i en gammal skinnpäl. Han hade en son, som hette Olof. Han hade en tid ett ställe i Skrubbarp. Där fanns nämligen förr två gårdar. På den ena gården hade man en förfärlig otur med kreaturen, och hur väl man passade dem blevo de sjuka på något mystiskt sätt och dogo. Man trodde nu att något trolltyg var i görhingen, och detta trolltyg trodde man att grannen Olof Skingdell, såsom han på den tiden kallades, var mästare för. För den skull tog mor Ola Pers till Åsumspojken och frågade efter bot för trolltyget.

När hon kom dit, sade han, att de skulle räkna tre stenar från den dörr,

Olof Skingdell

Åsumspojken

som ledde ut till gödselhögen. Den tredje stenen skulle de taga upp, så skulle de finna något under denna, som de skulle förstöra. De fingo ej taga det med in i stugan ~~max~~ för det var farligt. Kvinnan kom hem med beskedet och de gjorde, som kloke Lars sagt. När de togo upp stenen funno de en flannelslapp urklippt i hjärtform och man var strax ense om, att man funnit trolltyget, men vad man ej kom ihåg var att man ej fick taga in detta i stugan.

Kvinnan tog därför in det och skulle visa det ~~det~~, men när hon kom in med det blev mannen sjuk och höll på att bli vansinning och ett par i vanliga fall mycket tama och fredliga katter, som lågo under kakelugnen, blevo som vilda och foro uppåt ~~h~~ väggarna. När man såg detta kom man att tänka på Kloke Lars varning, samt tillsägelse att man skulle gräva ned det man fann. De gingo därför genast ut i skogen och grävde ned det, där fick det ingen makt. Alla i gården voro övertygade om att det var Olof Olsson såsom hans verkliga namn var, som förtrollat stallet med den hjärtformiga lappen.

Mor Nils Ols i Kastberga, som berättade denna historia, har åtskilliga liknande att förtälja och hon trodde fullt och fast på att han var trollkunning. Hon fortsatte vidare. Ola Pers (de voro släkt med mor ~~hik~~

Flannelslappen

Nils Ols, så hon var väl underrättad) hade köpt en ko av Olof Skingdell. En kväll när dottern satt och mjölkade, kom han smygande in i stallen och gick bort till den ko de hade köpt av honom. Hon satt tyst för att se vad han ämnade göra. Han stod och strök kon över ryggen och så sade han: "Här skälle du alri vad!" Sedan gick han, men efter den dagen blev kon sjuk fast hon dog intek.

En annan gång blev ett fölsto sjuk och mor Ola Pers reste åter till Åsumspojken. Hon fick en slags medicin, men han sade: "Låt inte nabbon komma in i stallen!" Om en tid kom ~~han~~ ^{det Ola Pers} dit och ville se hur det var med hästen, men Ola Persson vågade ej låta honom komma in i stallen, utan han sade: "Gau du mä ing ett tag!" och så fick han avvärjt, att han kom in i stallen.

Åsumspojken hade upplyst dem om, att om de ville veta vem det var, som hade trollat för dem så skulle de resa till midsommarmarknaden i Eslov, där skulle de få se honom komma klädd i leriga stövlarr, som om han kommit direkt ut en grop, och så en skinnmössa på huvudet, vilket var en ganska ovanlig huvudbonad vid midsommartid. Vid marknaden fick Ola Persson se Olof Skingdell iklädd denna dress, och strax tog man detta såsom ett tecken på att det var han, som kunde trolla.

Olof Olsson flyttade sedan till Kärrstorp, Bosrps församling där han dog 1931. Han var känd såsom ett stort original och särskilt var snålheten ett utmärkande drag hos såväl honom, som hustrun, men jag har aldrig hört omtalas några trollerihistorier om honom därifrån.

Däremot berättade man ganska mycket om snålheten. Ett bevis härpå var att han när man brukade handla med kreatur, ofta besökte Hässleholms marknad. Han nändes emellertid ej resa på tåget ~~dit~~ utan han gick dit. Han brukade gå på kvällen före marknaden, så var han i Hässleholm i lagom tid på morgonen. När han så skulle resa därifrån ordnade han alltid så, att han fick åka med i kreatursvagnen såsom värdare, så fick han fri resa hem.

Om han hade aldrig så mycket sprit hemma på lager, så tog han aldrig fram mera än vad där gick åt till en snaps, och så sade han att han ej hade mera hemma, så slapp han att bjuda mera än en gång.

Han var annars gemytlig och ganska humoristisk, och han var trots, att han på grund av kallbrand fick amputerat benet, vid god vigör ända till strax innan han dog, då han drabbades av hjärnblödning och blev förlamad. Trots att både ^{han och hustrun} ~~voro~~ gamla och han hade benet amputerat, behöll han gården. Han hade inga barn utan hade en dräng till att sköta

gården. En betecknande historia berättas om honom från las^arettet. Han var över sjuttio år när benet amputerades. Dagen innan amputationen skulle äga rum, reste gumman och en släkting till henne in, dels för att hälsa på och dels för att förmå ~~att~~ ^{hon} på något så när förmanliga villkor sälja gården till släktingen och hennes man. När gumman sattt en stund frågade hon så där inledningsvis om han inte tyckte, att de borde sälja stället, fär om han skulle dö, eller nu när han blev invalld var det ej så lätt att behålla gården. men då morskade Olof Olsson upp sig och sade: "Färr själva händan (ett yttryck han mycket brukade använda) e de ente nåd. anned ni vell, så har ni ente här å göra, då kan ni resa hem må ~~xxxxxxx~~ desamma. Ja ska nåck komma hem igen! Det kom han också och han levde i flera år och ännu har inte släktingarna fått gården, utan gumman ~~var~~ den fortfarande. Tilläggas kan att det var si och så med den äktenskapliga sänjan, ty under flera år bodde de i var sin del av boningslängan och en gång voro de inkallade i s. k. ~~xxxx~~ "prästaförhör" där de varnades och förmanades att komma bättre överens I Bosarp brukade man kalla honom för Olof Skrubb, för han hade bott i Skrubbarp.

IV.

Trollen som ville ha Guds nåd.

Skriv endast på denna sida!

Trollen och
drottning

Vi den s.k. Röaboliden i Trollenäs var en backe där trollen bodde .
En gång ,en jul-eller nyårsafton, kom en gubbe förbi backen och fick
då se denna stå på guldpelare och trollen ^a ~~h~~sade där-^aunder, under i-
deligt sjungande av orden, "Vi hoppas på Guds nåd!" Då sade gubben:
"Jo i h-te får ni!" Då blev det stor jämmer och gny på trollen.
Gubben blev sjuk och varken han eller trollen fingo någon ro, förrän
~~gubben~~ ^{han} gick dit och sade, att de fingo Guds nåd. Sedan blev gubben
frisk och trollen fingo ro.
Mor Nils Ols morfar hade berättat historien, så den är mycket gammal.
Den är ju sällsynt i så måtto att trollen bådö om Guds nåd, eljest
vilja de alltid förgöra kyrkor och ha förskräckelse för kors.

V.

Ett mord i Kastberga.

I mor Nils Ols barndom hände ett mord i Kastberga, som ännu berättas.
En flicka från Småland tjänade på en gård i Stora Kastberga och en
dräng i Krokhuset, som hette Ola uppvaktade henne. Flickan blev ~~xxxx~~
i grosess och när Ola fick veta detta, ville han draga sig ur spelet.
Men ej nog därmed utan han tänkte undanskaffa henne, för att bli her-

*Ett mord i
Kastberga*

ne helt kvitt. För den skull lät han henne ingenting märka, utan en gång då de skulle ha ett sammanträffande lockade han henne med sig ut i den stora skog, som på denna tid fanns i Kastberga. Genom skogen rinner en bäck, som kallas Tattarebäcken. Han drog henne ut i bäcken och knuffade ned henne på ett ställe där han visste, ^{att det} var djupt vatten, men hon lyckades komma upp igen. Han tog då fast henne igen och höll knäet på bröstet på henne tills hon dog. Han bar bort henne till ett ensamt ställe i skogen, där han höljde ris och bråte över henne, men sedan grävde han ned henne, men han grävde ej djupare än att man fann henne året efter, när man skördade hö i skogen. Hon låg nästan uppe i ytan så ett tårna stucko upp när en person skulle lugga höet. Mördaren flyttade till Sjöhusen vid Eslöv, men han kunde inte få ro om nätterna utan han tyckte sig höra all slags ljud, som han trodde här- rörde från henne, som han genom att locka ut i skogen under förevänd- ning, att de skulle plocka nötter i stället bragt om livet. ~~Den~~ Oron och samvetskvalen drevo honom slutligen till att anmäla sig själt. Han blev dömd till livstids straffarbete och blev forslad till Varbergs fästning där han fick utföra mycket hårt stenarbete.

Stölder från kronoskogen i V.Sallerup.

Förr fanns mycket stor ekskog (kronoskog) i V.Sallerup. Från denna skog brukade en del av ortsbefolkningen stjåla stora träd, så att den glesnade betydligt. Skogen låg söder och sydost om den nuvarande skytteskogen, varest ännu finnes en del stora ekar. Ett område, i omedelbar närhet av denna ligger det s.k. Ekehäsområdet där förut en stor ekskog fanns som kallades Ekenäs. Ännu finnes där en del stora ekar. Slutligen gingo stölderna för långt, varför kronobetjening fick i uppdrag att utforska, vem som stulit mest. De reste omkring och företogo undersökningar och när de funno något stöldgods beälagto de detta. Sedan uppdrogs åt några bönder att köra omkring och samla upp det beslagtagna timret. Av de, som fingo detta uppdrag, var även mor Nils Ols far. Timret forslades till Eslöv och lades upp på den s.k. Lembkeplanen, ett område mellan kyrkan och ett hus, som ännu kallas "Tre Kronor". Här satte man sedan auktion på timret och på så sätt satte man stopp för den olovliga timmeravverkningen. Om rättegång igångsattes mot de skyldiga visste inte mor Nils Ols.

*Stölder från
Kronoskogen*

När skogssnuvan ville värma sig.

På en gård brukade skogssnuvan komma och värma sig när man bakade. Hon ställde sig utanför bakugnen för att på detta sätt få värme. Man vågade ej neka henne eller eljest göra henne emot för då kunde hon ställa till att brödet inte jäste. Vid bryggd kunde hon också ordna så att drickat inte jäste om hon av någon anledning var ovän med husets folk. Därför var det bäst att hålla god min med henne. ~~Uxxxxxxx~~ Var någon ovän med henne måste man låsa sig inne med arbetet, så att hon inte kunde komma och ställa till något spektakel.

VIII.Iakttagelser och seder när ett barn föddes.

När ett barn var fött skickade man bud till släktingar och vänner, att en ny världsmedborgare hade kommit. De, som fingo bud om barnets födelse, skulle gå till modern med s.k. "kvingedricka". Detta tillreddes så, att man ~~slog~~ kokade öl, som sedan vispades med äggulor och socker, yvarefter man slog dricka i. En del slog lite kognac i, för detta ansågs särdeles ^{/1/}hälsosamt. Senare kallades kvingedrickat för "äggöl!"

Skriv endast på denna sida!

*När skogs-
snuvan ville
värma sig*

Vid födelse

Kvingedricka

När några dagar hade gått skulle besöket upprepas, då skulle man gå till barnsängskvinnan med "barnleja." Barnlejan bestod av risgröt i stora tennfat och så godrånskakor eller s.k. torrbakelser. Möjligen voro de senare kakorna samma sort, som på en del orter kallades pudotkagor. Dessa kakor bakades på följande sätt.

Ägg, vetemjöl, grädde och socker blandades till en lagom ~~hög~~ hård deg, som kavldes ut och sedan utformades i snedrutor, vilka sattes på ett pannejärn (stekpanna) varöver en plåt med glöder var lagd. Glöderna skulle helst bestå av klar torrvärme, för att tillräcklig ovanvärme, skulle erhållas. Innan kakorna gräddades doppades de i potatismjöl, för att få vackrare färg.

Det var många saker att iakttaga vid ett barns födelse. Salunda fick modern ej lov att gå bort innan hon var kyrktagen. Hon fick på inga villkor gå över en landsväg, ty då skulle barnet komma, att vara glad för att ~~se~~ vara ute och roa sig.

Om barnet skrek när det döptes trodde man att det skulle bli en god sångare, men om det skrek aldrig så, fick man ej vyssa det fram och tillbaka, för då skulle det riva sönder sina kläder, särskilt var detta fallet om det var en pojke.

Torrbakelser

*Vaktblosser
här är boken
om föds.*

en slags trähylla i vilkens stängens nre järnskodda del var fäst. Vid stängen var fäst en bräda, i vilken sågats ett hål i mitten. Denna bräda satt så högt, att barnet kunde stå på golvet och stödja armarna på brädan. När barnet rörde sig snurrade stängen och på så sätt kunde barnet gå runt omkring utan att falla. Innan barnet kunde gå för sig själv, sade man, att det gick imån, och när det tagit de första stegen på egen hand, sade man, att barnet hade släppt.

Gångvagnen liknade en låda eller en gammaldags s.k. puff. Över denna var spänd en bräda, som gick på en slags rullar. I denna bräda spändes barnet och genom att brädan var fäst på rullar, kunde barnet förflytta sig fram och tillbaka.

Förutom vaggan hade man på sina ställen s.k. "slöngor". Dessa liknade gungor eller säten, som voro fästa med tvenne stänger i taket, och kunde skjutas fram och tillbaka liksom en gunga. I denna placerades barnet och så fäste man en tvärså framför mellan armstödet, så att barnet ej kunde falla framstupa.

För att ej försumma arbetet fästes ett band i slöngan, så man kunde slänga och spinna på en gång. Det fanns även de, som spunno och vaggade på en gång. Detta tillgick så att man fäste ett band i vaggan, vilket sedan bands om foten, och så skriv endast på denna sida! vaggade man och spann på en gång.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vär barnad
skulle lämna
mig ju

Vaggan gung-
vagnar och
slöngor.

Gillesförning.

Mor Nils Ols berättar om den stora roll förningen spelade vid gilles-
tillfällen. Särskilt omtalar hon ~~ett minne~~ hur mycket hennes
föräldrar hade med sig i förning, när de en gång skulle på kalas i
Skarhult. Mor Nils Ols berättar:

En gång när far å mor skälte te gilles te Skarhult hade di en stor
förning mäs se. Di hade en steg mäs se. De skälte äntan va en liden
stekt gris älla en kalasteg. Di skälte ha en brökaga te var å en i
stället, å vars en te di, som hjälpte te i köket å di som passa äpp. Så
hade di en sköttekaga å sköttegröd (skiftekekaka och skiftegröt). Skötte-
kagan va så stor, så far gjore en sarskeld gresla te den. Sköttekagan
va au vedebrö å den delas ud, å en la den på vars en ler-älla tentall-
rik, så älla skälte få smaga den. Sköttegröden lagas å risgryn, vedemel,
mälk å sockor. Den skälte va så fast, så den känne skäras ud i trekan-
tinga å delas ud te gästorna å di, som hjälpte te. Ble där nåd å gröden
övor to den, som hade hatt den mä, de mä hem igen i ett pudevår. Di
brugte ha ett (örngått) sånt mä se, å ha bröed i å sin stoppa di lön-
ningar å kagor å sånt i ed å to mä se hem. Så skälte di ha goråskago

*Sköttegröd
å
sköttekagan*

Å va de räktit fina bröllop hade di speddkagor.

XI,

Godrånskakor.

Man hade två slags godrånskakor nämligen godran och tunnrån, men det var egentligen ingen större skillnad på dem, utan det var endast att tunnrånen voro lite tunnare. De bakades av ägg, grädder, mjöl och socker och smeten var av ungefär samma tjocklek, som när man bakade plättar. När kakorna voro bakade hängdes de över en kavel, för att de skulle få en halvrynd form. (Di skälle känna stau på änna så en känne lava åpp däm, som en räkti tempelkaga."sade mor Lils Ols.)

666-----

XII,

En i Kastberga anlitað taleman.

Där bodde en taleman i Lilla Kastberga, som hette Sven Persson. Denne var mycket anlitað vid alla slags gillen i orten. Det var talemännens åliggande att ta^a upp brudskänken, och när han gjorde detta, sade han ifrån, vem som lämnat skänken och vad den skulle vara till.

Mor Niås Ols berättar, att en gång i sin ungdom skulle hon gå till

Skriv endast på denna sida!

*Godrånska-
kor,*

Sven Persson

en bröllopsgård med ett "krus" mjölk. Medan hon var i bröllopsgården anlände bröllopsstassen från kyrkan. Medan ännu gästerna suto på vagnarna och allt efter, som de stannade på gården, gick talemannen, som var Sven Persson, och bjöd alla gästerna både män och kvinnor på en sup brännvin. Innan de stego av vagnarna sade talemannen: "Ja go' vänner, vi reste bort mä en piga å en dräng, men vi har kommed igen mä en kvinja å ~~en~~ en man. När han sagt detta fingo gästerna stiga av vagnarna och måltiden vidtog efter åtskilligt trugande och krusande, som man sade.

XIII.

En flicka, som hade slaget, betedde sig såsom en kalv.

Epileptiska anfall eller slaget tror folk nästan ännu allmänt, har sin härledning av att modern under havandeskapet sett något djur slaktas. Slaget ansågs allmänt såsom ett lyte och mor Nils Ols berättar om en grannflicka, som hade slaget.

Där ~~va~~ en tös på ~~n~~ nabbostället, som hade slaget. När de to på na fäkta hon å skreg precis, som när di slajtar en kal. Hon va kröbling i högra sian å hänner va fårkrömpt, så den sad ing te kroppen, så hon känne ente röra den. När anfällen to på na, dros armen uppå, men va

där nån, som to na i näven å känne få åpp den frå knydnigen så slapp
slaged. Di trodde att hinga mor hade tad blod älla sett på när di
slajta en kal."

En allmän tro är att de, som blivit botade för slaget, få ej titta i
moderns grav.

XIIII,

En illa känd tattare i Kastberga.

I Kastberga bodde en illa känd tattare, som hette Martin Nilsson. På
grund av sitt vildsinta lynne var han mycket fruktad.

I Kastberga bodde en gammal man vid namn Jöns Andersson. Han brukade
syssla med lite stenhuggeriarbete. En gång då han stod lutad över ett
sådant arbete, sprang tattaren fram och högg honom med hackan i nack-
en så blodet sprutade .

Men även tattaren fick sig en minnesbeta. En gång när några "kältring-
ar", för att använda mor Nils Ols uttryck, voro samlade i det s. k. Gar-
varehused (det ligger vid vägen vid kvarnen) blev han illa slagen. I
detta hus bodde en garvare, som hette Lövkvist. Han hade lönnkrögeri,
så en mängd illa kända personer samlades där. Dessa togo en gång ut
Martin Nilsson på vägen där kastade honom och slog honom med käppar

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*Stamm
Kastberga
Västergötland
1851*

En tattare

*Upplysningar
1851
1853
1855
1857
1859
1861
1863
1865
1867
1869
1871
1873
1875
1877
1879
1881
1883
1885
1887
1889
1891
1893
1895
1897
1899
1901
1903
1905
1907
1909
1911
1913
1915
1917
1919
1921
1923
1925
1927
1929
1931
1933
1935
1937
1939
1941
1943
1945
1947
1949
1951
1953
1955
1957
1959
1961
1963
1965
1967
1969
1971
1973
1975
1977
1979
1981
1983
1985
1987
1989
1991
1993
1995
1997
1999
2001
2003
2005
2007
2009
2011
2013
2015
2017
2019
2021
2023
2025*

eller stakar så att en person, som stått på avstånd och åhört slagsmä-
let, hade sagt att det hördes, som när man tröskar med slaga på en loge,
Frots den hårdhände behandlingen lyckades han illa tilltygad taga sig
därifrån. Mor Nils Ols sade: "Han kom hän te vårt där feck han tvättad
se å kleppt skingflankorna au å sin körde min far får en te långa la-
sarett, så han dö ente den gången.

Han blev sedermera ihjälslagen på Annelövs marknad, Ortsbefolkningen
var mycket glada över att ha blivit kvitt den vilde sällen. På denna
tid huserade tattarna på en del ställen alldeles ohejdat, för befolk-
ningen var så rädd för deras hämn och i en del fall trollkonster, att
de ej vågade anmäla dem.

XV.

Den goda grevinnan på Ellinge.

/e/
Innan Elling kom i Wrangelska släktens ägo innehades det av greve
Dücker. Grevinnan Dücker, som var född Rosenkrantz, var vida beryktad
för sin godhet mot fattiga och hon hjälpte många fattiga kvinnor till
arbete genom att skaffa dem spånad och vävnad. När hon ~~kam~~ besökte
gudstjänsten i V. Sallerups kyrka, hälsade hon vänligt åt alla männi-

Skriv endast på denna sida!

1931
N. F. Söderberg
Ellinge

Uppf. av H. S. Söderberg

Grevinnan
Dücker

skor antingen de voro höga eller låga.

En person kallad Mölle-Bengt (~~effexxa~~ på grund av att hans far innehaft en kvarn), var lite vad man kallar barnslig. Denne hade anställning på slottet att hämta posten och gå ärenden, vilket arbete han efter sin förmåga troget utförde. Baron Wrangel (Antaligen överhovstallmästaren Fredrik Wrangel, som avled sistlidne januari), som var foster-son på gården hade en gång behandlat Bengt hårt och troligen orättvist, varför denne gråtande gick till grevinnan och klagade sin nöd. Grevinna^{en} kallade baronen till sig och förehöll honom på det bestämdaste att han på inga villkor fick vara hård mot Bengt.

Grevinnan Dücker varst älskad och avhållen av alla, att ~~h~~ hennes minne ännu lever kvar bland de äldre särskilt bland de arrendatorer, som varit underlydand Ellinge.

Mor Nils Ols omtalar vidare, att under grevinnan Dückers tid hade gumorna allmänt klutar och det fanns ingen mera än grevinna^{en} och prostinnan Sylvan i V. Sallerup, som hade hattar.

XVI.

Fästegåvor.

När ett par voro s.k. fästefolk skulle de giva varandra gåvo^{10/}. Dessa gå-
Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mölle-Bengt

Fästegåvor

M. Haggens v. Sälling 1981 20

1981 av Helga Persson
3361 *Bar av mor Nils Ols*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
7183 ARKIV

vor kallades "järgåvor"! Vanligen bestod järgåvan av psalmbok, schal, brosch eller spänne.

När en person skulle fria hade han vanligen en böneman med sig, som skulle framföra ärendet och klara upp det nela om något motstånd mot

te.

XVII.

Julagillen.

På julen brukade barnen på en del ställen samlas till julagille och julalekar. Mor ~~Nils~~ Nils Ols, tycks ha särskilt minnen av gillen på ett ställe, ty hon berättar.

När vi va te Håkan Pers på julagille sad han i käckelonsbänken å ha-
de en saltsten i näven (~~antagligen slog han på något håttakt med~~
~~denna~~) å sjäng får vass å så dansa vi i ring på gåled. När han så
knabba i såffegövelen må stenen så sjäng vi. "När var tar sin, så tar
ja min, så får den siste ingen!"

En annan ringdans, som var mycket omtyckt var, "Där brinner en eld!"
Där brinner en eld, den brinner så klar.

Den brinner i tusende ka kransar,
och kunde jag den äran, få att med min käraste dansa.

Skriv endast på denna sida!

Julagille

*Där brinner
en eld.*

Så vänd dej om tag mig i famn,
ja låt oss dansa mera.

Ja vänd dej om tag mej i famn,
ja låt oss~~n~~ dansa mera.

^{/g/}
Ja har så gjort. Jag har så gjort,

Jag ämnar från dej fara

Och önskar dig en bättre vän

Än jag nånsin kan vara.

XVIII

Ett kistebrevsvers.

Kor Mils Ols omtalar en gammal kistebrevsvers, som hon minns från sin
ungdom, och som lyder så. Det var från hennes fars kista.

Tuppen på taket hoppar, liksom hönan vingen loppar.

Och svalan sitt hufvud doppar och skatan skrattar på sin stör.

Lyft kitteln hör.

Fräktigt på fältet prälar, hingsten med sitt stp och fålar

och tjuren han höres vråla.

Kistebrevs

Vad är det, som går och går, men det kommer aldrig längre än till fars
"boränne"? Klockan.

Klockan

Vad är det, som går och går, och när det kommer till dörren stannar
det? Kvasten.

Kvasten

Jag är en oförsonlig fiende till människors avund. Jag närar mig med
blod och finner sällan ~~ännu~~ livet i dens armar, som giver mig döden?
Denna gåta säges syfta på ~~käp~~ loppan.

Loppan

XXIII.

Senapsdeger såsom medel mot blödning.

Senapsdegar var ett ganska använt läkemedel och mor Nils Ols berättar
att det ansågs särskilt bra när man ville stanna en blödning, och hon
berättar hur hon en gång blev botad för näsblödning genom användande
av senapsdeg.

*Medel mot
blödning*

"Ja hade vad på de fåsta stormarkaded i Åsle. När ja kom hem feck ja
faselit näseblo. Mor blötte vann på me, men de hjälpte ente. Då to hon
å malde senap å när hon hade gjort de älte, hon ing ed i vanli surdej.
Når dejen va färi la hon den i nacken på me å de va, som de räktit

brände, men när de hade legged letta i nackhålan så hjälpte de..

Genapsdegar användes också vid febersjukdomar, då degen lades under
fötterna.

XXI.

När det såg ut, som enelasset brände.

Här va en stor grob, som där syntes ljus sprenga fram å tebaga. En gång
hade min far vad må nån ätte ett enelass. När di kom ve Garvarehused,
satte di lassed där, får där va så dålli väj. När di sin kom hem å tit-
ta nör te lassed så ljuste de omkreg ed, som allt ened hade brännt,
men om marenen när di kom nör å skälle häntad så sto de där, som di
hade satt ed om kvällen.

--666666666666666666666666--

XXII.

Den första fasta skolan i Kastberga.

Den första fasta skolan i Kastberga låg vid den lilla kvarnen på vä-
gen mot Eslöv.

Så länge där var ambulerande skolor lärde man endast och läsa, ~~och~~ räk-
~~ning~~ ning och skrivning var det ej så noga med.

Skriv endast på denna sida!

Den enelassen

*Första skolan
i Kastberga*